

Інформатизація освіти створює передумови для широкого впровадження в практику психолого-педагогічних розробок, які дозволяють інтенсифікувати навчальний процес, реалізувати ідеї розвиваючого навчання.

Педагогічно доцільне використання сучасних інформаційних, особливо мультимедійних технологій дозволяє посилювати інтелектуальні можливості студента, впливаючи на його пам'ять, емоції, мотиви, інтереси, створює умови для перебудови структури його пізнавальної та продуктивної діяльності.

Все це веде до неминучого перегляду організаційних форм навчальної роботи, що склалися: збільшення самостійної, індивідуальної роботи, відхід від традиційних лекцій та практичних занять, збільшення об'єму робіт пошукового та дослідницького характеру, поза аудиторні заняття, які будуть складовою частиною цілісного навчального процесу [2, с. 31].

Стрімкий розвиток сучасних інформаційно-комунікативних технологій та інформатизація суспільства висуває підвищені вимоги до підготовки спеціалістів з будь-якого фаху у вишах. У зв'язку з цим, найважливішою задачею вищої школи слід вважати випуск фахівців, які в своїй професійній діяльності здатні ефективно використовувати такий потужний інструмент як персональний комп'ютер і комп'ютерні мережі та сучасні інформаційні технології.

Підкреслимо також, що у викладача закладу вищої освіти є можливість, якою він повинен скористатися, впроваджувати у навчальний процес інформаційно-комунікативних технологій. Студенти охоче використовують інформаційно-комунікативні технології для вивчення курсу з конкретної дисципліни, тому що воно скорочує час самостійної роботи і дозволяє виконати більший обсяг завдань.

Отже, інформаційно-комунікаційні технології сьогодні займають важливе місце у навчальному процесі вищого навчального закладу, вони стають необхідним інструментом фахівця з будь-якої спеціальності, майбутнього фахівця, наукового робітника.

Література

1. Гудирева О. М. Вплив нових інформаційних технологій навчання на актуалізацію навчально-пізнавальної діяльності студентів. *Комп'ютерно-орієнтовані системи навчання: Зб. наук. праць*. К. : НПУ ім. М. П. Драгоманова, 2003. Випуск 6. С. 25–36.

2. Овчарук О. Компетентності як ключ до оновлення змісту освіти. *Стратегія реформування освіти в Україні: Рекомендації з освітньої політики*. К: «К.І.С.», 2003. С. 14–43.

УДК 930(477) ”18/19”

ПІДГОТОВКА ВЧИТЕЛЬСЬКИХ КАДРІВ В УКРАЇНІ ЯК ІСТОРІОГРАФІЧНА ПРОБЛЕМА

Л. І. Ломако

Усе більшої актуальності останнім часом в Україні набуває проблема якості освіти. В умовах трансформації суспільства і держави постають і нові тенденції розвитку освіти, зокрема педагогічної. Відбувається переосмислення соціальної значущості постаті вчителя, діяльності педагогічних закладів освіти. Пошук варіативних моделей і систем підготовки компетентних фахівців освітньої галузі актуалізує творче використання досвіду роботи не тільки сучасних закладів освіти педагогічного спрямування, але і минулого.

Вивчення проблеми починається з її історіографії, що уможливорює вияв і відображення у дослідженні різних точок зору на його процес, мету і методи реалізації. Вивчення історіографії дає змогу проаналізувати та узагальнити, підняти на вищій рівень теоретичні та практичні знання. Як зазначає український вчений-історіограф Н. М. Гупан,

це вмотивовує звернення до минулого як прагнення знайти у ньому витoki провідних ідей сьогодення та як необхідність перегляду й переоцінки з урахуванням наукових досягнень і розширення знання того, що «раніше не розглядалося, або відкидалося як помилкове» [1, с. 5]. Історіографія дозволяє виявити недосліджені, неопрацьовані проблеми або їх аспекти, а також проаналізувати й порівняти наукові підходи до інтерпретації та реконструкції певних історичних явищ. Зростання уваги до історіографії освітньої галузі, педагогічної освіти зокрема, пояснюється обсягом і різноманітністю накопичених джерел, необхідністю оновлення теоретико-методологічних підходів.

Ретельний огляд та аналіз історіографічних джерел, дотичних за змістом до досліджуваної нами проблеми, дає підстави виділити періоди розвитку історіографічних знань. Враховувались перш за все політико-суспільні трансформації в країні, що впливали на гуманітарні процеси та історіографічні парадигми відповідно, а також передбачали визначення діалектики процесу професійної підготовки вчителів. Враховуючи досвід інших дослідників в розробці періодизації історіографічних процесів, вважаємо за потрібне виділити такі групи джерел: історичні та історико-педагогічні розвідки імперської доби (XIX – перші десятиліття XX ст.); дослідження, написані в радянський період (1921–1991 рр.); праці сучасних науковців (з 1991 р. і донині). Нижня межа пов'язана з формуванням науково-теоретичних та організаційно-практичних засад професійної підготовки вчителя, обумовлених освітньою реформою 1802–1804 рр., початком розроблення навчальних курсів педагогічного спрямування в першому в Наддніпрянській Україні вищому навчальному закладі – Харківському імператорському університеті.

Аналіз наукових джерел засвідчив, що проблема підготовки вчителя в Україні комплексно не досліджувалась. Наявні наукові розробки стосуються лише її окремих аспектів. Водночас позитивний досвід діяльності педагогічних навчальних закладів привертав неабияку увагу сучасників та дослідників наступних часів. Історіографічний доробок вже дореволюційного періоду щодо діяльності педагогічних навчальних закладів досить вражаючий за кількістю та обсягом. Правила, накази, розпорядження, інструкції та інші документи, що забезпечували офіційну регламентацію діяльності навчальних закладів, складання навчальних програм, розкладу занять, термінів навчання представлені в багатотомних збірниках постанов і розпоряджень Міністерства народної освіти, історичних оглядах його діяльності (С. В. Рождественський), циркулярах по окремих навчальним округам, профільних збірниках документів (Г. А. Фальброк, В. І. Чарнолуський), регіональних довідкових виданнях. Зміст, методи та форми навчання, особливості діяльності керівництва і викладачів, матеріально-технічну базу педагогічних закладів досліджено в межах вивчення загального стану тогочасної освіти (А. Н. Куломзін, Г. А. Фальборк, В. І. Чарнолуський, М. В. Чехов), історії окремих вищих навчальних закладів, зокрема університетів (Д. І. Багалій, В. П. Бузескул, В. С. Іконніков, М. Ф. Владимирський-Буданов, І. П. Осипов, М. Ф. Сумцов, К. К. Фойгт, М. Г. Халанський, В. Я. Шульгін), педагогічних і учительських інститутів (І. Губкін, П. О. Клунний, І. Ключев, М. І. Ленц, І. Максимов), середніх навчальних закладів (Є. Шмід, А. А. Плестер), жіночої освіти (Н. Є. Зінченко, Є. А. Ліхачьова, О. В. Піллер), народної освіти в земствах (Є. О. Звягінцев, О. М. Обухов, М. В. Чехов), педагогічних курсів (В. Давиденко, Д. П. Максименко) тощо.

За радянських часів звернення до проблеми було в межах загальних досліджень історії розвитку освіти і педагогічної думки (В. Й. Борисенко, Е. Д. Дніпров, С. Ф. Єгоров, О. Ф. Іванов, Ф. Г. Паначін, О. І. Піскунов, Н. А. Філіппова), історії університетської освіти (Г. І. Щетініна, Ш. Х. Чанбарісов, Р. Г. Еймонтова), педагогічної освіти (М. М. Кузьмін, М. І. Левченко), окремих закладів (Ю. М. Безхутрий, М. У. Білий, Н. І. Бутакевич, Л. В. Губерський, О. З. Жмудський, Ю. І. Журавський, В. С. Бакіров, Г. Д. Казьмирчук, Л. М. Коваленко, С. М. Королівський, О. Г. Кравченко, О. О. Кучер, П. М. Попов, Т. Н. Попова, Г. Я. Сергієнко, М. Г. Швалю, О. О. Шумська, А. О. Тайков, І. Є. Таранов, І. Т. Швець, С. Г. Черняк), історії інтелігенції (В. Р. Лейкіна-Свірська, Н. А. Шип), жіночої

освіти (І. Г. Малінко, О. М. Титова), приватних закладів (М. В. Михайлова), педкурсів (О. М. Вежлев).

У пострадянський період розширюється джерельна база, змінюються методологічні підходи, з'являються наукові розвідки спрямовані на системний аналіз освіти і педагогічної думки в Україні, виявлення особливостей та інноваційної діяльності педагогічних закладів (Ю. М. Алексєєв, Н. М. Дем'яненко, О. Ф. Коновець, Д. Ю. Коржов, В. І. Луговий, І. Ф. Прокопенко, О. Я. Пилипчук, Є. П. Степанович, Л. П. Яресько, М. Д. Ярмаченко), історії університетської освіти (Л. Ф. Курило, Т. А. Стоян, С. І. Посохов, Н. О. Терентьєва), громадської і приватної освіти (В. І. Астахова, Т. А. Удовицька), численні дослідження, що розглядали питання підготовки вчителя в контексті освітньої проблематики зазначеного періоду (С. О. Алексієнко, І. П. Важинський, В. О. Вихрущ, Л. П. Вовк, С. Т. Золотухіна, У. Т. Кіреєва, О. М. Лук'яненко, І. І. Прудченко, О. А. Полуказакова, О. І. Пометун, В. Л. Попова, О. В. Попова, В. В. Тригубенко, Л. О. Хомич та ін.). Не обійшли своєю увагою питання підготовки вчителя і періодичні видання різних часів. Історіографічні праці мають фрагментарний характер. В межах дослідження української історіографії історії педагогіки до проблеми долучається Н. М. Гупан, історіографії освіти в УСРР 1920-х рр. О. П. Ситніков, дослідження університетів другої половини XIX – початку XX ст. в публіцистиці та історіографії С. І. Посохов, історіографії навчальних закладів освіти України 50-х – 80-х рр. XX ст. Н. С. Брехунець, історіографії вищої педагогічної освіти України в 2002–2014 рр. І. М. Березанська.

Отже, історіографія педагогічної освіти є багатоаспектною, зберігає важливий документальний і особистісно-суб'єктивний масив знання, безцінний фактичний та статистичний матеріал з досліджуваної теми. Проте варто зазначити, що у згаданих дослідженнях не здійснено цілісного й системного аналізу підготовки вчителя в Україні упродовж усього періоду становлення, формування і розвитку непрофесійної та професійної педагогічної освіти.

Література

1. Гупан Н. М. Історіографія розвитку історико-педагогічної науки в Україні. Київ : Нац. пед. ун-т ім. М. Драгоманова, 2000. 222 с.

УДК 373.5.091

МЕТОДИЧНА РОБОТА В ЗАКЛАДІ ЗАГАЛЬНОЇ СЕРЕДНЬОЇ ОСВІТИ: ВІД ФОРМ ОРГАНІЗАЦІЇ ДО ПРІОРИТЕТІВ

Л. П. Майданюк

Методична робота в освіті досліджувалась, узагальнювалась багатьма науковцями, яким належать декілька визначень цього поняття (Ю. Бабанський, В. Бондар, І. Жерносек, М. Поташник, Т. Сорочан). Вони зазначають такі ключові слова, як підвищення кваліфікації, компетентності, педагогічної майстерності вчителів; надання практичної допомоги з методики навчання та виховання; подолання утруднень, а також виокремлюють такі ознаки, як взаємозв'язок науки та практики, безперервність, охоплення міжкурсового періоду підвищення кваліфікації.

Сучасні цілі освіти зумовлюють необхідність осмислення не просто методичної (спрямованої на вдосконалення різних методик), а науково-методичної роботи. Ці поняття суттєво відрізняються. Науково-методична робота спрямовується не лише на вдосконалення методик навчання та виховання, якими вже володіють учителі, а на супровід